

Μακεδονικά

Τόμ. 16, Αρ. 1 (1976)

Δυο έγγραφα από την Νεοχωρούδα Θεσσαλονίκης

Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.649](https://doi.org/10.12681/makedonika.649)

Copyright © 2014, Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1976). Δυο έγγραφα από την Νεοχωρούδα Θεσσαλονίκης. *Μακεδονικά*, 16(1), 363–365.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.649>

και ή ελληνική επανάσταση 1821-1829 (σερβ.). Α. Β ρ α ν ο ύ σ η, Θούρια του Ρήγα και του Εικοσιένα σε δύο χειρόγραφα του Novi Sad. Έλληνικά κείμενα και σερβικές μεταφράσεις από τα κατάλοιπα του Jovan Sterija Popović. Ε. Π ρ ω τ ο ψ ά λ τ η, Σέρβοι και Μαυροβούνιοι φιλέλληνες κατά τον αγώνα της ελληνικής ανεξαρτησίας. D. A n t o n i j e v i ć, Οι ένδυμασιές των Σέρβων και των Έλλήνων επαναστατών (σερβ.). V. S t o j a n ĉ e v i ć, Τα σχέδια του ήγμεόνα Miloš Obrenović για τη σερβοελληνική συνεργασία εναντίον της Όθωμανικής Αυτοκρατορίας (σερβ.). Σ. Λ ο υ κ ά τ ο υ, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι και Βόσνιοι μαχητές της ελληνικής ανεξαρτησίας 1821-1829. D. L u k a Ć, 'Η Φιλική 'Εταιρεία και ό Καραγιώργης (σερβ.). Β. Σ φ υ ρ ό ρ α, 'Αγνωστοί ειδήσεις για τό επαναστατικό κίνημα του 1807 στην 'Ελλάδα. Ι. Πα πα δ ρ ι α ν ο ύ, 'Η «Ιστορία των Σλαβενο-Σέρβων» του Καστοριανού Τριανταφύλλου Δούκα και ή σημασία της για την πρώτη σερβική επανάσταση. Μ. S t o j a n o v i ć, 'Επαναστατικά τραγούδια των χαϊδούκων, των κλεφτών και των Σουλωτών (σερβ.). Κ. Σ β ο λ ο π ο ύ λ ο υ, 'Ο ελληνικός τύπος απέναντι στο σερβικό πρόβλημα, 1804-1830. Κ. D ž a m b a z o v s k i, Οι Έλληνες στην πρώτη σερβική επανάσταση (σερβ.). Α. 'Α γ γ ε λ ο π ο ύ λ ο υ, 'Η εκκλησιαστική χειραφέτησις της Σερβικής 'Ηγεμονίας: Συμβολή εις τας πνευματικές σχέσεις Έλλήνων και Σέρβων κατά την περίοδον 1823-1833. Α. Κ α ρ α θ α ν ά σ η, Μία ανέκδοτη ελληνική επιστολή από τό Novi Sad αναφερόμενη στη δεύτερη σερβική επανάσταση (1815). Γ. Β ο ύ ρ η, Γεώργιος Παπάγολου: Ένας 'Ηπειρώτης στην ύπηρεσία του Σέρβου ήγμεόνα Miloš Obrenović.

Στό τέλος ό Πρόεδρος του Ι.Μ.Χ.Α., Καθηγητής Δ. Δελιβάνης, έκανε άνασκόπηση των έργασιών του Συμποσίου.

Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου
του Αίμου

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΟΧΩΡΟΥΔΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δημοσιεύομε παρακάτω δύο έγγραφα, ανέκδοτα από όσο γνωρίζομε, που μās παρέχώρησε ό κ. Σωτήριος Τόλης, κάτοικος Νεοχωρούδας Θεσσαλονίκης. Για την ακρίβεια πρόκειται για αντίγραφα δύο επιστολών: 1) «...των έγκριτοτέρων του χωρίου Νεοχωρούδα, κατά Φεβρουάριον του 1888» προς τον μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, και 2) της Μουχαροδημογεροντίας του ίδιου χωριού προς τό Οίκουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως.

Στην πρώτη επιστολή οι έγκριτοτέροι κάτοικοι της Νεοχωρούδας παρακαλούν τον μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, νά μη χειροτονήση ιερέα τον 'Αντώνιο, γιό του κουτζάμπαση Χρήστου Ουζούν, γιατί ό 'Αντώνιος αυτός «ύπάρχει άμαθής» στά της θρησκείας, είναι γιός «τοσουτον άδίκου πατρός» και ακόμα θέλει νά εξαγοράση την ιερωσύνη με χρήματα.

Με τη δεύτερη επιστολή ή Μουχαροδημογεροντία της Νεοχωρούδας προσφεύγει τό 1907 «πρός την Μητέρα Μεγάλην του Χριστού 'Εκκλησίαν» και παρακαλεί «θερμώς και μετά δακρύων νά περιφουρήση τά δίκαιά» της, γιατί ή τουρκική διοίκηση ζητεί τά κλειδιά της εκκλησίας, γιά νά τά παραδώση στους σχισματικούς, που άριθμητικά ύστεροδν κατά πολύ των έλληνοφρόνων κατοίκων του χωριού. Είναι συγκινητική ή σθεναρή αντίσταση—γνωρίμη άλλωστε σ' όλόκληρη την Μακεδονία την εποχή αυτή—των κατοίκων της Νεοχωρούδας νά κρατήσουν την ελληνικότητά τους και τη θρησκεία των πατέρων τους.

1

Παναγιώτατε Δέσποτα

'Εξαίφνης άκούομεν ότι τινες των χυδαίων του χωρίου μας συνενοίμενοι μετά του όμοίου αυτών Κουτζάμπαση κυρίου Χρήστου Ουζούν έλθόντες εις την Ι. Μητρόπολιν ζητοῦσιν

ἵνα χειροτονήσῃτε Ἱερέα Ἀντώνιον τὸν υἱὸν τοῦ Κουδζάμπαση ἀκούσαντες τοῦτο ἐμείναμεν ἐκκλητικοί πῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος μέλλων νὰ ἱερατεύσῃ εἰς τὸ χωρίον μας δὲν ζητεῖ πρῶτον νὰ ὁμοιοφώσῃν ἅπαντες καὶ δεύτερον νὰ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτὸν μαθάνων ποία ἔσεται ἡ ἐνιαύσιος του ἐπιχωρήρησις ἀλλὰ παραλαβὸν τὸν χυδαῖον λαὸν τὸν μὴ ἔχοντα μὴδὲ μίαν ἀξίαν εἰς τὸ χωρίον μας ζητεῖ ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριζόμενος νὰ παραλάβῃ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης ἀλλὰ ταῦτα πάντα πόθεν προέρχονται ἐκ τῆς ἀμαθείας του Ὀδοτος ζητεῖ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης οὐχὶ διότι βλέπων τὸν λαὸν ἐπιρροπῇ εἰς τὸ κακὸν θέλει διὰ τούτου τὸν τρόπον ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ κακοῦ διδάσκων δηλαδὴ καθ' ἐκάστην Κυριακὴν τὸν λόγον καὶ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἀλλὰ κερδοσκοπικῶς.

Πολλάκις ἐδοκίμασεν ὁ πατήρ του ἵνα χειροτονήσῃ αὐτὸν Ἱερέα ἀλλὰ πάντοτε ἀπέτυχεν καὶ μάλιστα ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Τραπεζούντιου διότι οὗτος γνωρίζων τὸν χαρακτήρα τοῦ πατρὸς του ἐκώλυσε αὐτὸν ἐκ τῆς Ἱερωσύνης πρῶτον διότι ὑπάρχει ἀμαθὴς μὴ γνωρίζων δηλαδὴ τί ἐστὶ θρησκεία πού περιέχεται ὁ νόμος τοῦ θεοῦ καὶ ποία τὰ τοῦ Ἱερέως καθήκοντα πῶς δύναται νὰ ποιήσῃ τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου εἰς νομὰς σωτηρίους καὶ δεύτερον υἱὸς ὢν τοσοῦτον ἀδίκου πατρὸς οὐδὲνα κύρος θὰ ἔχῃ ἡ μικρὰ ἐκείνη καὶ εὐτελὴς διδασχὴ περὶ δικαιοσύνης διότι «ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν».

Ὁδοτος ἐκαίροφυλάκεται πάντοτε νὰ τῷ παρουσιασθῇ μία τοιαύτη κατάλληλος περίστασις ὅπως ἀνεξετάστω καθὼς νομίζει αὐτὸς νὰ παραλάβῃ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης τὸ ὅποιον δὲν ἐλπίζει νὰ πράξῃτε πρὶν ἢ ἐξετάσῃτε ἀκριβῶς διότι οἱ κάτοικοι πολλῶν χωρίων ἀκούομεν ὅτι ἄλλοι μὲν προσφεύγουσιν εἰς τὸ Παπισμὸν ἄλλοι δὲ ἄλλας θρησκείας διώκουσι τούτων αἰτία ὑπάρχει βεβαίως ἡ ἀμάθεια τῶν Ἱερέων ἀλλ' αὐτοὺς καίτοι γνωρίζων ὅτι ὑπάρχει ἀμαθὴς νομίζει ὅτι διὰ χρημάτων θέλει ἀγοράσῃ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης καθὼς πράττουσι Σιμωνιακοὶ τινὲς τὸ ὅποιον οὐδόλως ὑπάρχει ὑμέτερον ἔθιμον ἵνα δὲ ἐνοήσῃτε κάλλιστα πῶς καὶ τίνι τρόπῳ ἦλθεν οὗτος νὰ ζητήσῃ τὸ χάρισμα ἐξετάσατε ἀκριβῶς τὸν Ἱερέα ἡμῶν πατὰ Ἀθανάσιον.

1888 κατὰ Φεβρουάριον

Ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων τοῦ χωρίου Νεοχωροῦδα

2

Τὴν Ὑμετέραν θεοσιτάτην καὶ Πανσέβαστον ἡμῖν Παναγιότητα δουλικῶς προσκυνοῦμεν ἀσπάζόμενοι πανευλαβῶς τὴν Παναγίαν αὐτῆς δεξιάν.

Παναγιώτατε

Ἐμφανιζόμενοι καὶ πάλιν ἐνώπιον τῆς Μητρὸς ἡμῶν μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι νέαι ταραχαί, νέοι ἐμποδισμοὶ θρησκευτικῶν ἐθίμων ἀναφαίνονται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου μας Νεοχωροῦδα. οἱ πρὸ τινων ἐτῶν ἀφανέντες ἐν τῷ χωρίῳ μας σχισματικοί, τῇ εἰσηγήσει τῶν ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ τοιοῦτων, θεωροῦντες τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου μας, ὡς τὸ μῆλον τῆς Ἐριδος, παντοίας διέπραξαν ἐνεργείας ἵνα ταύτην προσηλυτίσωσι. ἡμεῖς ὅμως βοηθοῦμεν ὑπὸ τῶν καίρων Μητροπολιτῶν ἡδυνήθημεν μέχρι τοῦ νῦν νὰ κρατήσωμεν ταύτην ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. τώρα ὅμως ὡς μᾶς φαίνεται τὰ πράγματα ἔλαβον ἄλλοιωσιν ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις ἤρχισε νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὰ ἀρχαῖα προνόμια τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ οὕτως εὐρυσκόμεθα ἡμεῖς ἐν ἀπορίᾳ τί τὸ ποιητέον.

Δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν φερούσης χρονολογίαν 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1902 ἀνηγγέλθη τῇ Μητρὶ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ τὸ ἄσχομον, τὸ ἀπάδων, τὸ γελοῖον ἐκκλησίας λειτουργούσης ἐναλλάξ προβαλλόντες ὡς παράδειγμα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ γειτονικοῦ μας χωρίου Γριδαμπόριον. ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου δὲν ἡδυνήθησαν ν' ἀνθέξωσι εἰς τὰ γελοῖα ἐκεῖνα ἔθιμα καθ' ἃ διήκουν τὴν ἐκκλησίαν των ἐπενόησαν λοιπὸν ἄλλον τρόπον δῆθεν εὐπρεπέστερον ὅταν δηλαδὴ θὰ ἐκκλησιάζονται οἱ Πατριαρχικοὶ νὰ μὴ ἐκκλησιάζονται κατὰ τὴν αὐτὴν

Κυριακήν και οί σχισματικοί. οὔτε τάνάπαλιν νὰ ἐκκλησιάζονται οἱ Πατριαρχικοί. ὅταν λειτουργοῦσιν οἱ σχισματικοὶ ἀλλὰ καὶ ὁ νέος οὗτος τρόπος δὲν ἱκανοποίησε τὰ δύο κόμματα διότι ἀναγκάζονται νὰ ἐκκλησιάζονται κατὰ δεκαπενθήμερίαν ἐναντίον ἰσως τῆς τετάρτης ἐντολῆς τῆς Δεκαλόγου καὶ στεροῦμενοι οὕτω τῆς καθ' ἑκάστην Κυριακήν ἀκοράσεως τοῦ θείου λόγου καὶ τῆς πρὸς τὸν Ὑψιστον δοξολογίας καὶ δεήσεως, μένουσι πάντοτε λυπημένοι πρὸ πάντων δὲ ἐν ἑορταῖς Δεσποτικαῖς καὶ χαρμοσύνοις. Ἡμεῖς λοιπὸν προτεροπέμεθα ὑπὸ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐκλέξωμεν ἓνα τρόπον καὶ ἐφαρμόσωμεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μας τὴν ἐναλλάξ λειτουργίαν ἄλλ' ἄνθρωποι χωρικοί, χυδαῖοι, πῶς δυνάμεθα νὰ διακανονίσωμεν τάξιν καὶ εὐπρέπειαν ἐν οἴκῳ θεοῦ; διὸ καὶ μένομεν ἀδρανεῖς μὴ ἐνδῶσαντες εἰσέτι εἰς τὰς προτροπὰς τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ κατάστασις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ χωρίου μας σήμερον ἔχει ὡς ἑξῆς. ἀφοῦ ὡς γνωστὸν διετέλεσεν αὕτη κεκλεισμένη ἐπὶ ἑξ ἔτη ἕνεκα τῶν ἐρίδων ἐκεῖνων, ἀγνοοῦμεν καὶ ἡμεῖς Πατριαρχικῇ ἐνέργειᾳ, ἡ περιστάσεων εὐκαιρία συνετέλεσεν ἵνα ἡ Ἐλληνορθόδοξος κοινότης παραλάβῃ καὶ πάλιν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ τρία καὶ ἥμισυ ἐτὶ ἐλειτουργήσωμεν ἐν αὐτῇ τακτικῶς ἐκκλησιαζομένον μάλιστα καὶ πλείστον σχισματικῶν ὧν τινὲς ἐπανῆλθον εἰς τὰ πάτρια. αἰφνης ὅμως κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων τοῦ παρελθόντος ἦδη ἔτους, φθάνουσι εἰς τὸ χωρίον μας ἄνθρωποι τῆς Σεβαστῆς Ἀρχῆς καὶ ζητῶσι παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου τὰ κλειδιά τῆς Ἐκκλησίας ἵνα παραδώσωσι ταῦτα εἰς τοὺς σχισματικούς, ἵνα οὗτοι λειτουργήσωσι κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Χριστουγέννων. εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἡμεῖς ἐμείναμεν ἄναυδοι σκεπτόμενοι πῶς τριάκοντα ἐπτὰ οἴκοι σχισματικῶν ὧν πλείστοι εἰσὶν ἐπηλύδων, ἀπέναντι ἐξήκοντα πέντε Ἐλληνορθόδοξον ἀπεδείχθησαν κληρονόμοι ἐξ ἰσοῦ Ἐκκλησίας τε καὶ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς διὸ καὶ ἐτρέξαμεν ἀμέσως εἰς τὸν Μητροπολίτην ἡμῶν Ἀλέξανδρον καὶ ἐγνωστοποιήσαμεν τὰ πάντα ἀφέντες συνάμα παρ' αὐτῷ καὶ τὰ κλειδιά τῆς Ἐκκλησίας ὁ Μητροπολίτης καθ' ὅλον τὸ Δωδεκαήμερον διεπραγματεύθη μετὰ τῆς Σεβαστῆς Ἀρχῆς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἠρώτησεν ἡμᾶς ἐὰν πράγματι ἐπὶ Ἀθανασίον ἐνεδώσαμεν ἡμεῖς εἰς τὴν ἐναλλάξ λειτουργίαν (διότι οὕτω πως εἶπεν αὐτῷ ἡ Σεβαστὴ Ἀρχὴ) αὐτὰ ὅμως τὰ πράγματα ἴστανται τρανὰ μαρτύρια τοῦ ἀνενδότου ἡμῶν διότι ἐὰν ἐνεδίδωμεν ἡμεῖς ποῖα ἦτο ἡ ἀνάγκη νὰ μὲν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν κεκλεισμένη ἐπὶ ἑξ ἔτη ἐνθαρρυνθεῖς λοιπὸν οὗτος ἀνέστη. ἡ Σεβαστὴ ὅμως Ἀρχὴ ἰδοῦσα τὸ ἀνένδοτον τοῦ Μητροπολίτου ἡμῶν, ἔθραυσε τὸ κλεῖθρον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐφήρμωσεν ἄλλο εἰς τὴν θύραν αὐτῆς τὸ δὲ κλειδίον κρατεῖ Αὕτη δίδουσα τοῦτο εἰς τοὺς σχισματικούς ἵνα λειτουργῶσι κατὰ δεκαπενθήμερίαν ὅμως ἀφίνουσα μίαν Κυριακὴν δι' ἡμᾶς ἡμεῖς ὅμως ἔκτοτε οὔτε κλειδίον ἐζητήσαμεν, οὔτε ἐλειτουργήσαμεν. τώρα λοιπὸν εἰς ποίους ἀνήκουσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἱεράτια τὰ ὁποῖα εὐσεβεῖς δορεῖται πρὸ ἀμνημονευτῶν χρόνων ἐγκατέλειπον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἀγνοοῦμεν. καὶ ἐὰν ἡ πλειονότης τῆς Κοινότητος ἡμῶν ὡς πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα ἀδικεῖται, πάλιν ἀγνοοῦμεν. διὸ προσφεύγομεν πρὸς τὴν Μητέρα ἡμῶν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν παρακαλοῦμεν θεομῶς καὶ μετὰ δακρύων ἐὰν εἶναι δυνατόν νὰ περιφρονήσῃ τὰ δίκαια ἡμῶν Τῆς Ὑμετέρας πανσεβάστου καὶ προσκυνητῆς ἡμῖν Παναγίτης δοῦλοι ταπεινοὶ καὶ εὐπειθέστατοι

Ἡ Μοναχοδωμογεροντία Νεοχωρούδας Ἐπαρχία Θεσσαλονίκης

Ἀπόστολος Νικολδον

Τῇ 26 Μαρτίου 1907.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ